

piątek, 13.03.2020

Przeszkody do ważnego zawarcia małżeństwa

Wst?p.

Z przeszkodami małżeńskimi jest jak z butelkami, które zawierają pewne, różne płyny. Wyobraźmy sobie, że są one w szafie. Butelki są tego samego kształtu i koloru. Jedyne ich różnicowanie to etykiety, które informują o zawartości butelek. Mamy dwa rodzaje płynów:

dobrze dla życia np. soki itd. trucizny

Etykiety są po to byśmy wiedzieli, co umożliwia nam właściwy rozwój, a co jest trucizną. Gdyby nie było takiego informatora to korzystalibyśmy z zawartości obu rodzajów butelek błędnie myśląc, że wszystkie służą zdrowiu.

Na kanwie takiego epizodu postaramy się zrozumieć, dlaczego istnieją przeszkody? Otóż właśnie owe etykiety wskazują nam, które butelki są „przeszkodami” do właściwego rozwoju. Widzimy z tego, iż przeszkody zostały ustanowione po to by nas ochronić przed groźnymi pomyłkami. Trzeba pamiętać też o tym, że coś nie jest dlatego złe, że jest zabronione, ale dlatego jest zabronione, bo jest złe.

1. Prawo Bo?e i ko?cielne wsparciem rodziny:

We fragmencie J 4,16-18 widzimy, iż Panu Jezusowi nie podobają się jakiegokolwiek wolne związki między mężczyzną i kobietą. Syn Boży rozmawiając z Samarytanką przypomina jej, o tym, iż miała pięciu mężów, a ten z którym teraz żyje, nie jest jej mężem (por. J 4,18). Tak więc już Chrystus Pan pewne związki uważa za nieprawe i niegodziwie.

2. Istnienie przeszkód

Zawarcie małżeństwa jest jednym z podstawowych uprawnień ludzkiej osoby. Z tego jednak nie wynika, że każdy człowiek może zawierać małżeństwo bez żadnych ograniczeń. Kodeks Prawa Kanonicznego stwierdza, że „małżeństwo mogą zawierać wszyscy, którym prawo tego nie zabrania” (kan. 1058). Ograniczenia mogą pochodzić zarówno ze strony prawa Bożego (naturalnego i pozytywnego), jak i ze strony prawa ludzkiego, a więc także kanonicznego.

W związku z tym pojawia się pojęcie przeszkody małżeńskiej- jest to okoliczność, która na mocy prawa Bożego naturalnego i pozytywnego lub kanonicznego nie pozwala zawrzeć małżeństwa ważnie lub godziwie.

a) rodzaje przeszkód

m?odociany wiek – biskupi polscy w porozumieniu z ustawodawstwem państwowym ustalili, iż do godziwego zawarcia małżeństwa wymaga się by oboje mieli ukończone 18 lat, z ważnych powodów sąd może zezwolić 16-letniej kobiecie na zawarcie małżeństwa. Przy czym na całej kuli ziemskiej wierni mogą ważnie zawrzeć małżeństwo, gdy mężczyzna ma ukończone 16 lat, a kobieta 14. Małżeństwo nieważnie zawarte ze względu na brak koniecznego wieku (16 i 14) lat nie staje się samo przez się ważne przez osiągnięcie tego wieku.

Dowcip:

13-letni chłopiec pyta 15-letnią dziewczynę:

– Czy wyjdiesz za mnie?

- Nie.
- Następnie pyta go dziewczyna:
- A ty chcesz mnie poślubić?
- Nie.

I żyli długo i szczęśliwie.

impotencja, czyli małżeńska niezdolność do stosunków płciowych. Wyróżniamy impotencję: organiczną (spowodowana nabytymi lub wrodzonymi brakami anatomicznymi) oraz czynnościową (polega na zaburzeniach w czynnościach narządów płciowych). Przy istnieniu deformacji uprzedniej, trwałej i absolutnej narządów płciowych, która uniemożliwia współżycie cielesne – małżeństwo jest niedozwolone(zachodzi impotencja). Gdy jednak deformacja nie wyklucza aktu płciowego, nie należy zabraniać małżeństwa. Niepłodność przy zachowaniu zdolności do współżycia- nie jest przeszkodą do zawarcia małżeństwa.

istniejący aktualnie **w?ze? ma??e?ski** (tzn. ktoś jest aktualnie w innym związku małżeńskim). W Piśmie Świętym czytamy o tym w Mt 14,3-6 (Herod wtrącił Jana Chrzciciela do więzienia, bo Jan upominał go. Herod bowiem żył z żoną swego brata). W tym fragmencie widzimy Jana Chrzciciela, który zostaje ścięty za to, iż upomina Heroda. Herod bowiem oddalił swoją żonę, a związał się z żoną swego brata. Jest to przecież przeszkoda węzła małżeńskiego

ró?no?? religii- zachodzi, gdy katolik chce związać się z osobą nieochrzczonej. By otrzymać dyspensę, osoba ochrzczona winna złożyć zobowiązanie odsunięcia od siebie niebezpieczeństwa utraty wiary oraz złożyć szczere przyrzeczenie, że uczyni wszystko co w jej mocy, by ochrzcić i wychować dzieci w Kościele Katolickim. Po takim oświadczeniu można uzyskać dyspensę, która jest konieczna do ważnego zawarcia małżeństwa. Przy czym małżeństwo takie nie jest sakramentalne, bo nie są obaj ochrzczeni. Małżeństwo bowiem tylko wtedy jest sakramentalne, gdy zawierają je obaj ochrzczeni małżonkowie. Małżeństwo bowiem jest pragnieniem dwojga ludzi- mężczyzny i kobiety- tworzącą wspólnotę całego życia- fizycznego i duchowego

wy?sze ?wi?cenia -przeszkodę tę zaciąga każdy duchowny. Duchownym staje się człowiek już przez przyjęcie diakonatu. Jest nim też prezbiter jak i biskup. Diakoni stali, którzy jako żonaci przyjęli święcenia, zachowują prawo do życia w małżeństwie, jednak po śmierci żony nie mogą ponownie się ożenić

profesja zakonna – to oddanie się na służbę Bogu przez złożenie ślubów ubóstwa, czystości i posłuszeństwa według reguł i konstytucji przełożonych. Dyspensowanie od wieczystego ślubu czystości zarezerwowane jest Stolicy Apostolskiej

uprowadzenie – zachodzi, gdy mężczyzna przemocą zatrzymuje kobietę w celu zawarcia z nią małżeństwa. Przeszkoda ta nie zachodzi, gdy kobieta uwolniona od porywacza będąc na wolności, pragnie go poślubić

ma??onkobójstwo – polega na zadaniu śmierci współmałżonkowi swojemu lub przez tę osobę, z którą się pragnie zawrzeć małżeństwo. Źródłem tej przeszkody jest przestępstwo

pokrewie?stwo (zabronione w linii prostej, a w bocznej do 4 stopnia włącznie. Dyspensować można od 3 i 4 stopnia w linii bocznej)- dzieci z takich związków są bardzo narażone na poważne choroby takie jak np. hemofilia

powinowactwo – zachodzi między mężem, a krewnymi żony (i odwrotnie). Przeszkoda obejmuje tylko wszystkie stopnie linii prostej (np. mąż po śmierci swej żony nie może poślubić synowej). Celem ustanowienia tej przeszkody jest ochrona jedności małżeństwa oraz usunięcie niebezpieczeństwa grzesznych kontaktów pomiędzy małżonkiem, a jego krewnymi oraz wzgląd na szacunek należny krewnym współmałżonka

przyzwoito?? publiczna – wymaga by mężczyźni i kobiety żyjący ze sobą na sposób małżeński, a nie będący małżeństwem, po śmierci jednego z nich nie żenili się ze wstępnymi lub zstępnymi drugiej strony. (wstępni- rodzice, dziadkowie..., zstępni- dzieci, wnuki...). Przeszkoda ta ustaje tylko przez uzyskanie dyspensy. Konkubinaty publiczny (znany jest powszechnie- wie o nim wiele osób lub zachodzi prawdopodobieństwo, iż niebawem zostanie ogłoszony) i notoryczny (znany jest powszechnie i nie da się go utajnić, albo został stwierdzony sądownie) jest przeszkodą

pokrewieństwo prawne (z adopcji)- zachodzi między adoptującym (i jego linią prostą = wstępnymi i zstępnymi) z osobą adoptowaną oraz między rodzeństwem wynikającym z adopcji. Przeszkoda ta może ustać, przez ustanie układu adoptowania oraz przez udzielenie dyspensy.

Dowcip:

Narzeczony mówi do swej przyszłej żony:

- Nad czym się tak zastanawiasz?
- Kochanie zrezygnowałeś już dla mnie ze spotkań z kolegami, z oglądania meczów. Zastanawiam się czy jest jeszcze coś z czego mógłbyś dla mnie zrezygnować?
- Tak. Z małżeństwa z tobą – odpowiada zdenerwowany narzeczony i odchodzi.

b) podzia? przeszkód i mo?liwo?? dyspensy

Przeszkody małżeńskie dzielimy ze względu na to, jakie prawo je ustanawia. I tak małżeństwo może być zabronione:

- prawem Bożym: naturalnym (np. osoby fizycznie niezdolne do współżycia; osoby najbliższe spokrewnione), pozytywnym (np. ważny węzeł małżeński)
- prawem ludzkim: kościelnym lub cywilnym – świeckim.

Dyspensa jest uchyleniem prawa czysto kościelnego lecz tylko w niektórych poszczególnych wypadkach. Może być wydana przez tych, którzy posiadają odpowiednią władzę kościelną. Stanowi ona sposób przyścia z pomocą konkretnej osobie, gdyż zdarza się, że zachowanie prawa staje się dla nupturienta: uciążliwe, powoduje szkodę, lub przynajmniej utrudnia osiągnięcie większego dobra.

Takie przypadki prawodawca kościelny uważa za wystarczającą rację do udzielenia dyspensy.

Do ważności dyspensy wymaga się, aby przynajmniej jedna przyczyna skłaniająca do prośby o nią była prawdziwa (zob. KPK kan. 63 §1-3). Różne mogą być przyczyny (racje), dla których udziela się dyspensy od prawa kościelnego. Oto niektóre z nich:

dobro duchowe narzeczonych
dobro dziecka nienarodzonego
wszystko przygotowane do ślubu
uważanie małżeństwa nieważne
zawarcie niebezpieczeństwo zawarcia małżeństwa nieważnego (np. wobec ministra niekatolickiego lub tylko cywilnego)
niebezpieczeństwo życia w konkubinacie
ustanie publicznego konkubinatu
zgoda między rodzinami – ustanie istniejących

sporów podeszły wiek narzeczonych – potrzeba wzajemnej pomocy względnie ekonomicznej.

c) przeszkoda umiłowaniem w a?ciwego rozwoju, a nie ograniczeniem

Kościół nie ustanowił przeszkód tylko po to by ograniczały wybór małżonka, ale miał na celu uchronienie małżonków przed sytuacjami, które nie będą korzystne do właściwego ich rozwoju. Właśnie w tym wyraża się mądrość Kościoła. Małżeństwo by mogło dobrze funkcjonować, to musi realizować podstawowe cele małżeństwa jakimi są: dobro małżonków oraz zrodzenie i wychowanie potomstwa. W „określeniu” dobro małżonków mieszczą się następujące wartości:

intymne pożycie małżonków duchowa jedność, wzajemna pomoc doskonalenie osobowości małżonków uświęcenie

Realizacja tych celów służy szczęściu osobistemu małżonków, dobru doczesnemu i wiecznemu wszystkich członków rodziny oraz całego społeczeństwa. Przeszkody chronią przed stworzeniem takiego małżeństwa, w którym realizacja jego celów byłaby wystawiona na wielkie ryzyko. Wyobraźmy sobie np. zawieranie małżeństwa przez dzieci pięcioletnie.

Podsumowując trzeba podkreślić, iż przeszkody są wyrazem mądrości Kościoła. Kościół od zawsze wspierał rodzinę i będzie to czynił nadal. Kościół dysponując przecież Pismem Świętym, oraz bogatą Tradycją, nie może przestać zajmować się przekazywaniem tych treści. Piotr przecież dostał wyraźną władzę:

„Cokolwiek zwiążesz na ziemi będzie związane w niebie, a cokolwiek rozwiążesz na ziemi będzie rozwiązane w niebie” (Mt 16,19).

Artykuł opracował:

Krzysztof Wsierski